

HOE STERK IS DE EENZAME WANDELAAR

DAGBOEK VAN EEN PELGRIM OP WEG
NAAR SANTIAGO DE COMPOSTELA

HOE STERK IS DE EENZAME WANDELAAR

DAGBOEK VAN EEN PELGRIM OP WEG
NAAR SANTIAGO DE COMPOSTELA

>

<SASKIA NIJHOFF >

SCHRIJVER: SASKIA NIJHOFF

COVERONTWERP: MANUS NIJHOFF

ISBN: 9789465014272

© SASKIA NIJHOFF

'THE BOAT IS SAFER AT THE SHORE:
BUT THAT IS NOT WHAT BOATS ARE
FOR'

Vrij naar John A. Shedd

The road to Santiago de Compostela

"... for the pleasure of doing this they travel far from their families and settlements, and their wives, and their homes and all their belongings, and they go to distant lands, suffering hardships and spending their resources in search of holy places"

Alfonso X "the Wise", Las Siete Partidas ("The Seven Parts" a code of laws), 13th C.

HET PLAN

Hoe kom je ertoe om een Camino te gaan lopen? Bij mij ging dat in stapjes. Ik hoorde over lange afstandspaden, en liep langs de kust bij St. Tropez een stukje van het Sentier du Littoral (kustpad). Ik zag de film 'Wild' en ik sprak iemand die de Camino ging lopen. Zo werd mijn eerste interesse gewekt.

In 2019 wilden Lex en ik vijf dagen wandelen in Frankrijk. Ik koos de route, het werd een stuk van de pelgrimsroute vanaf le Puy-en-Velay naar het Zuiden. Het was niet heel bewust dat ik een pelgrimsweg koos, want ik was toen nog niet zo ver dat ik een wekenlange tocht in gedachten had, maar er werd beweerd dat het een mooie route was en ik wilde wel eens uitproberen hoe het was om van A naar B te lopen en van B naar C, enz. De omgeving was inderdaad schitterend en ik genoot enorm van die dagen en van de sfeer en vond het heel jammer dat we na vijf dagen weer in de auto moesten stappen. In 2020 liepen we het volgende stuk van deze weg. Het smaakte opnieuw naar meer. Langzaam begon er een proces op gang te komen in mijn hoofd, waarbij een vage fantasie zich vormde tot een overweging, een lange-termijn-verlangen, tot een duidelijke wens, tot een plan. Bij velen blijft het heel lang steken in de fase tussen fantasie en wens. Bij mij was dat ook zo. Als ik toch eens.....? Zou ik misschien....? Is dat iets voor mij...? Steeds vaker kwam de gedachte op dat ik dat heel leuk zou vinden, maar het was nog iets voor anderen, wat andere mensen deden. Moedige mensen. En waarom niet voor mij eigenlijk? Ik kreeg het niet meer uit mijn hoofd, maar nog wel als 'iets voor later'. En toen opende zich opeens een mogelijkheid: mijn pensioen kondigde zich aan!

Bijna dertig jaar lang werkten mijn echtgenoot Lex en ik in onze gezamenlijke huisartspraktijk, een duopraktijk in een klein dorp onder de rook van Amsterdam. Daarnaast hadden we een gezin met vier kinderen. De praktijk nam een heel belangrijke plek in in ons leven. De laatste jaren was het werk zelfs misschien belangrijker dan ooit, omdat de kinderen allemaal de deur uit

waren. Langzaam begon ik steeds meer uren in het werk te stoppen, omdat mijn taken thuis minder werden. Ik deed mijn werk graag en ik vond dat ik er goed in was. Ik zag er tegen op om te stoppen met werken. Lex was daar meer aan toe dan ik. Hij vond het werk nog altijd leuk, maar het vermoeide hem te zeer. Maar ik vond dat werken erbij hoorde. Ik had tenslotte mijn hele leven gewerkt. Ik had het idee dat ik in mijn praktijk mensen nog heel goed kon helpen en dat vond ik fijn. Wat zonde als mijn schat aan kennis en ervaring zomaar verloren zou gaan. Ook: als je werkt, hoef je niet na te denken over je dagvulling. Het wordt als het ware voor je bepaald hoe de dag eruit ziet en kan een excuus zijn om sommige dingen niet te hoeven. Het houdt je van de straat. En: ik wilde gewoon niet toegeven dat zelfs *ik* ouder word. Want stoppen met werken is toch weer een stap op weg naar de ouderdom. Ik kan wel zeggen dat het hele gebeuren rondom mijn pensionering één van de moeilijkste transitieprocessen van mijn leven was.

Lex is ruim twee jaar ouder dan ik. Ik wilde eigenlijk nog wel een tijdje doorwerken nadat hij gestopt was, want wat moest ik in godsnaam daarna gaan doen? Lex had een passie: een muziekopleiding volgen. Maar ik zag een groot gapend gat voor mij opdoemen..... Niet omdat ik geen interesses heb, ik heb er eerder teveel. Hoe moest ik gaan kiezen wat ik werkelijk wilde? Hoe kon ik dan nog nuttig bezig zijn? Allerlei scenario's passeerden de revue. Reizen vond ik altijd heerlijk, maar de Coronapandemie en vooral de klimaatproblematiek gooiden hierbij roet in het eten. Kunnen we met goed fatsoen nog wel blijven reizen?

Vele mogelijkheden om dit gat te vullen overwoog ik. Wil ik nog een studie volgen? En hoe serieus dan? Universitair of een meer vrijblijvende cursus? Vrijwilligerswerk? En ga ik dan dokteren, of iets totaal anders? En hoe vast wil ik mezelf leggen? Wil ik nog verplichtingen aangaan?

Zo begon het idee te rijpen dat het een heel goed moment was om na mijn pensionering eerst een tijdje alleen op reis te gaan.

Voor het eerst sinds veertig jaar alleen op stap: geen echtgenoot, geen kinderen en geen patiënten om mij zorgen over te maken of verantwoordelijk voor te voelen. Van niemand afhankelijk, met niemand iets te maken. Mijn eigen plan trekken, mijn eigen keuzes maken, niet rekening houden met iemand anders, uitsluitend met mijzelf. Ervaren hoe het is alleen te zijn. Vrij te zijn. Ervaren hoe het is om alleen te reizen. Ik had dat wel ooit gedaan, héél lang geleden, maar nooit langer dan een dag of vier. Een mooie manier om af te kicken van het jarenlang zorgen voor anderen. Dan kon ik op die reis goed reflecteren over mijn leven tot nu toe en nadenken over wat ik nog daarna zou willen doen.

In de zomer van 2021 hadden we gesprekken over toekomst van onze huisartspraktijk. We spraken een aantal keren met de jonge huisarts die al een tijdje bij ons werkte en haar man. Ze had er wel oren naar om de praktijk over te nemen, de plannen werden langzaam concreter. Op een gegeven moment vroeg ze mij:

‘Wanneer zou jij dan willen stoppen met werken?’

‘In het komend voorjaar, want dan kan ik direct daarna de Camino gaan lopen’, flapte ik er uit.

Ik schrok er zelf van. Ik was mij nog niet bewust dat ik al zover was in mijn gedachten en had het ook nog niet met Lex besproken. Ik geloof dat hij het niet helemaal serieus nam. Er viel even een stilte en er werd wat lacherig gereageerd, en ik dacht bij mezelf: ‘Oeps, wat zeg ik nu?’ Maar blijkbaar was het plan in mijn hoofd al rijp.

Nu ik had bedacht dat dit een goed moment zou zijn om alleen op reis te gaan leek mij een lange-afstand-wandeling een mooie invulling. Zo kwam alles samen.

Wandelen is mij met de paplepel ingegoten. Mijn moeder is een fanatieke wandelaar en wij moesten vroeger op zondag altijd ‘een frisse neus halen’. Niet dat ik dat toen leuk vond,

integendeel, maar wandelen hoorde er wel bij. En hoe ouder ik werd, hoe leuker ik het begon te vinden. Mijn broers en zus doen het ook veel en met plezier. Al jaren wandel ik veel, met of zonder hond. Ik houd van buiten zijn, in de natuur, ik houd van bewegen. Het zou een goede invulling van mijn dag zijn als ik toch alleen op stap was en ik vond het ook een mooie sportieve prestatie. Een marathon of zoiets zit er niet meer in, de beklimming van de Mount Everest ook niet; dit lag binnen mijn bereik. Eerlijk gezegd had ik geen echte ‘pelgrimsambities’. Ik heb niets met het geloof en eigenlijk ook niet veel met “het spirituele”, wat dit ook zijn mag.

Toen ik eenmaal in een opwelling had geroepen dat ik van plan was om een Camino te gaan lopen leek voor mijzelf alles opeens op z’n plek te vallen. Welke het precies zou worden wist ik nog niet, maar zo’n soort wandeling leek me een haalbare kaart. Ik wist dat ik mezelf niet behoefde te overtuigen, maar mijn echtgenoot wel.

Heel voorzichtig roerde ik het onderwerp in de tijd daarna steeds even aan. Later werden dit echt serieuze gesprekken. Dat was niet makkelijk. Eerst was hij vooral tégen. Hij zag het niet zitten dat ik drie maanden wegging, en vond het onzin dat ik dat *alleen* wilde doen. En ook gevaarlijk. Stel dat mij iets zou overkomen? Maar hij zag er vooral tegenop om mij zolang te moeten missen. Als ik dan toch zo nodig moest gaan lopen, waarom mocht hij dan niet mee? We hadden toch al eerder samen gelopen, dat ging toch uitstekend? Ja, dit was waar, maar hij had zijn muziekopleiding. En dit moest een *andere* ervaring voor mij worden. Tot mijn vreugde ging hij er toch mee aan de slag, toen hij zag dat het mij ernst was. Hij ging onderzoeken waarom hij er zo’n moeite mee had. Het aanvankelijke verzet werd langzaam minder. Hoewel hij nog niet helemaal begreep wat mijn motivatie was, accepteerde hij uiteindelijk toch mijn wens. Na de nodige gesprekken waarbij van beide kanten water bij de wijn werd gedaan, kwamen we tot overeenstemming. We spraken af dat hij mij weg zou brengen en op zou halen. Na een

maand zou hij een weekje meelopen. Ik zou elke dag even laten weten dat ik veilig was aangekomen en verder zouden we regelmatig even bellen.

En waarom de Camino en niet een andere lange-afstand-wandeling? De Camino is al met al nog redelijk braaf, en niet superavontuurlijk. De voornaamste reden voor mij om met een Camino te beginnen, was dat je slechts met kleine stapjes uit je comfortzone moet gaan. Niet meteen zoeken naar iets dat daar ver buiten ligt. En je kunt later altijd een stapje verder gaan. Ik hield daarbij ook rekening met de moeite die Lex ermee had dat ik alleen weg zou gaan. Meteen naar een of ander onherbergzaam gebied was daarom niet handig. En laat ik mijn eigen aarzeling niet uitvlakken, want ik vond het natuurlijk ook best spannend. Frankrijk en Spanje zijn veilige landen. Ik spreek redelijk goed Frans, en wilde graag Spaans leren. Ik wilde niet *te* ver van huis, met de gedachte dat als ik een been zou breken, ziek zou worden, het niet leuk zou vinden of als ik het fysiek niet aan zou kunnen, ik in een dag weer thuis kon zijn. Als er thuis iets zou gebeuren, kon ik ook binnen een dag weer op mijn post zijn. Ik mocht dan weliswaar alleen op pad gaan, maar de verantwoordelijkheid voor man en kinderen zit er toch heel diep in.

En het leek mij, als eerste uitprobeersel, handig als de weg goed bewegwijzerd zou zijn, dan had ik niet dat gedoe met kaarten en GPS en zo. Ook wist ik dat er voldoende overnachtingsplaatsen op deze route waren en dat nam ook weer zorgen weg. Kortom: wel op avontuur, maar alles binnen het redelijke. Tenslotte moest ik ook niet vergeten dat ik bijna vijfenzestig was.....

DE VOORBEREIDING

Ik begon me voor te bereiden. Ik ging over de Camino lezen en keek Youtube filmpjes. Ik berekende dat als ik drie maanden weg ging, wat me een mooie tijd leek, ik zou kunnen lopen vanaf midden Frankrijk tot Santiago. Ik had ook wel vanaf mijn eigen voorkeur willen lopen, maar dan zou ik nog een maand eerder moeten starten en dat leek me niet handig qua planning. Bovendien las ik dat het eerste stuk van Nederland tot in Noord-Frankrijk niet superinteressant is en erg eenzaam. Ik wilde begin juli klaar zijn, omdat het dan te druk zou worden op de route, en te warm. Dus zo kreeg mijn plan een steeds vastere vorm: drie maanden lopen, van 1 april tot 1 juli, van Vezelay in de Bourgogne (bekende startplaats, je loopt dan de Via Lemovicensis) tot Santiago de Compostela in Spanje.

Toen mijn plan wat vastere vormen had gekregen moest ik natuurlijk ook zorgen voor de meer praktische zaken. Ik struinde websites en winkels af voor de benodigde wandeloutfit. Wat een scala aan mogelijkheden! Voor de goede rugzak, de juiste schoenen, sokken, kleding. Het één leek nog mooier, beter, onmisbaarder dan het andere. Stel je voor dat je de verkeerde spullen mee zou nemen! Het leek allemaal heel belangrijk. Ik las over de voors en tegens van een regenponcho, over wandelstokken en het juiste wasmiddel om je kleren te wassen. Ik bestelde wandelkleding (Coronatijd!), paste ze, stuurde ze terug, bestelde opnieuw, enzovoort. Ik begon me in te lezen, via websites, boeken, kaarten, etc. Ik luisterde podcasts over wandelen, lange-afstand-lopen en andere avonturen. Ik las over het belang van weinig bagage meenemen. Over wat je echt nodig hebt en wat echt niet. Maar: hoe maak je een keuze? Een soort standaard is dat je maximaal 10% van je lichaamsgewicht in je rugzak meeneemt. Dat zou 6 kilo zijn. Dat kreeg ik echt nooit voor elkaar! Ik maakte lijstjes van kleding en woog alles af op de keukenweegschaal. Helaas lukte het mij maar niet mijn rugzak met inhoud onder de 10 kilo te krijgen.

Ik werd lid van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob, een bloeiende vereniging die zich bezig houdt met alles omtrent de Camino en het wel en wee van pelgrims. Op hun website staat de nodige informatie en hun maandblad bevat veel ervaringsverhalen van pelgrims. Ik kocht een Credential, oftewel Pelgrimspas, waarmee je toegang hebt tot herbergen die speciaal voor pelgrims zijn (en dus goedkoop) en waarin de stempels komen te staan die je nodig hebt om aan het eind je Compostela te krijgen. Een Compostela is een soort diploma, waarop vermeld is dat je de test met goed gevolg hebt afgelegd (dat wil zeggen minstens 100 kilometer hebt gelopen en twee stempels per dag hebt verzameld, zoals bij de Elfstedentocht) en eventueel hoevéél kilometers je hebt gelopen. Via de site van de vereniging kun je ook de route downloaden op maps.me op je telefoon. Zo heb je zowel de route als de voorzieningen, zoals overnachtingsmogelijkheden, postkantoren en winkels, digitaal. Er staat een korte beschrijving van de hotels, restaurants, herbergen, bed and breakfasts en gites bij, en een telefoonnummer en/of email om ze te kunnen reserveren.

Ik heb wat cijfers opgezocht over de Camino: qua verdeling mannen en vrouwen is het bijna gelijk. 51% van de pelgrims is vrouw en 49% man. 19 procent van de pelgrims is boven de 60 jaar. De leeftijdsgroep 30 tot 60 jaar is de grootste, namelijk 55%. De rest, 27 %, is jonger dan dertig jaar . Pelgrims komen uit alle lagen van de bevolking. Van studenten tot pensionado's en alle beroepen daar tussenin. In 2022 heeft bijna een half miljoen mensen een Compostela opgehaald (in 1988 waren dat er tweehonderd).

Van oorsprong is het een religieuze wandeling, men ging om te bidden, om vergeving te vragen, om de heilige te vereren, om een gunst af te smeken of om straf te ontlopen. Eén van de manieren waarop je in de middeleeuwen gestraft kon worden, door de kerkelijke of burgerlijke rechtbank, was de veroordeling

tot een pelgrimstocht naar bijvoorbeeld Jeruzalem, Rome of naar Santiago de Compostela.

Ik had gesprekken met mensen die ervaren pelgrims waren en volgde een voorbereidingsweekend 'Sterker in je wandelschoenen', van Shanna Bussink en Wanda Chatman, waar ik met een groep vrouwen leerde met een kompas te werken, hoe je kaart moet lezen en hoe je moet omgaan met hinderlijke heren. Ik vond dit heel zinvol, het gaf mij inderdaad een steviger gevoel. Verder ging ik regelmatig op wandeltraining en deed ik thuis oefeningen van de NKVB, de Nederlandse Bergsportvereniging. Kortom: ik was er druk mee. En steeds genoot ik er van een 'project' te hebben, waar ik me lekker op kon storten en over kon dagdromen. De voorpret is part of the fun. Achterin dit boek is een lijstje te vinden met mijn tips en tricks voor toekomstige wandelaars.

Ik begon ook mijn plannen met anderen te delen. En als je dat doet dan is er geen weg terug. Sommigen reageerden heel enthousiast, anderen waren sceptisch. "Waarom zo ver?" "Waarom alleen?" "Waarom überhaupt?" Er waren natuurlijk mensen die het gevaarlijk leek om als vrouw alleen deze tocht te ondernemen. Daar word ik altijd een beetje dwars van. Als mensen gaan beweren dat iets 'niet voor vrouwen' is. Op internet werd beweerd dat het goed te doen was. Er waren eigenlijk helemaal geen negatieve verhalen te vinden, ook niet over diefstal van spullen of andere nare ervaringen. Dat leek me nu weer overdreven. Zou iedereen veranderen in een heilige, op die tocht? Ik las enkele reisverslagen van vrouwen die dit ook alleen hadden ondernomen, en nergens kwam ik situaties tegen die ik dacht niet aan te kunnen. Bovendien doe ik al jaren aan kickboksen (hoewel de zak nooit terugslaat) en ik had wat zelfverdedigingstrucs geleerd in het weekend van Shanna en Wanda.

Al gauw kwamen er ook vragen of ik dan te volgen was via één of andere site. Ik hou bijna altijd een dagboekje bij als ik op reis ben, maar ik zou dat ook kunnen delen met anderen. Ik was

gewend als dokter in het dorp waar ik ook woon niet teveel te strooien met privé-zaken. En ik ben ook niet een persoon die veel deelt op sociale media. Eigenlijk ben ik gewoon verlegen en wil ik geen aandacht trekken. Wat interesseert het anderen nou wat ik doe? Dus een open blog schrijven was voor mij een hobbel nemen. Maar nu ik toch bezig was uit mijn comfort zone te stappen, kon deze horde misschien ook meteen genomen worden. En dan kon ik ook een beetje werken aan mijn (geheime) schrijfbambities. Zo overwon ik mezelf en stortte ik me op de wereld van het bloggen. Maar hoe doe je dat? Via welke site is het goed werkbaar, goed leesbaar, voor wie moest het toegankelijk zijn? Ik verdiepte me een beetje in de mogelijkheden en kwam uit bij Pindat. Een simpele site, gebruiksvriendelijk voor mensen die niet heel handig zijn met elektronica, zoals ik, en goed te gebruiken op reis. Op deze manier kon ik zelf uitkiezen wie mee mocht lezen.

Pindat is me heel goed bevallen. Ik kon dagelijks een stukje schrijven en dit delen, mijn volgers kregen een mail als er een berichtje was. Ik kon schrijven zonder internet en het later posten. Ik kon foto's toevoegen en men kon mijn stukjes becommentariëren. Zo hield ik ook een leuk contact met mijn vrienden en familie thuis, zonder iedereen afzonderlijk te appen of te schrijven. Ik besloot dagelijks te schrijven, no matter what. Als je alleen op reis bent is dit goed te doen. Steeds als ik was aangekomen op een nieuw overnachtingsadres en mijn ritueel van eten, drinken, douchen, schone kleren, rusten en mijn handwas doen gedaan was, toverde ik mijn iPadje uit mijn rugzak en schreef ik een verslag van mijn avonturen van die dag. Ik vond het meestal prettig, zo kon ik mijn dag even overpeinzen en verwoorden wat ik had meegemaakt. Een goed ordenmoment. Slechts zelden was het een opgave. De discipline van het dagelijks schrijven wilde ik niet doorbreken door te spijbelen: ik heb niet een denderend geheugen en haal gauw de vele plaatsnamen en wegen door elkaar. Op deze manier bleef ik goed bij.

Wie schetst mijn verbazing dat mijn verslagen door mijn naasten zo goed ontvangen werden! Ik kreeg veel lof en men ging uitkijken (althans zo deed men voorkomen) naar de mail die aankondigde dat ik weer wat gepost had. Ik kreeg zoveel enthousiaste reacties dat ik bijna begon te geloven dat mijn schrijfsels inderdaad de moeite waard waren. Verschillende vrienden raadden mij zelfs aan om mijn dagboek uit te geven.

Ik weet, ik ben niet de eerste. Er zijn heel veel verslagen van Camino-wandelaars op de markt, ik heb er een aantal gelezen ter voorbereiding. Ik vond sommige leuk, andere niet. Maar vooral: ze zijn allemaal heel verschillend. Je kunt er uit halen wat je zelf nodig hebt. Dit heeft mij over de streep getrokken om er nog maar één toe te voegen aan de stroom dagboeken. Hier en daar heb ik aanpassingen gemaakt. Ik heb medewandelaars een andere naam gegeven om privacy rederen en hier en daar wat weggestreept of aangevuld, zodat het ook voor vreemden leesbaar is. Hoewel ik zelf erg heb genoten van de commentaren van vrienden, die op hun beurt ook soms verrassend leuke teksten schreven, heb ik deze weggelaten. Ik hoop dat je er van geniet. En: misschien kan het je helpen besluiten om zelf eens een dergelijk avontuur aan te gaan. Ik zou het iedereen aanraden!

LAATSTE DAGEN THUIS

29 maart, Abcoude

Op 1 april 2022 vertrek ik naar Frankrijk om van Vezelay in de Bourgogne naar Santiago de Compostela in Spanje te lopen. Het wordt nu menens. Het vertrek naar Frankrijk komt dichterbij. Ik heb er wel wat stress over. Ik lig regelmatig een uurtje wakker. Waar ben ik aan begonnen? Drie maanden weg is niet niks. Nooit eerder zo lang weggeweest. Buiten het inpakken en regelen van de zaken voor óp reis, moet er van alles worden afgerond hier thuis. Bureau opruimen, lopende zaken afronden, plantjes weggeven die anders geen verzorging krijgen, tuin op orde maken, afscheid nemen van vrienden en familie, etc, etc. Oh ja, tussendoor nog even met pensioen gaan.

Ik heb heel veel zin om te gaan, maar heb ook momenten dat de schrik mij om het hart slaat. Wat als ? Ik hou me maar voor dat het allemaal wel voor elkaar komt. En ik heb er heel veel zin in! Het is heerlijk om een doel te hebben. Ik voel een prettige spanning, als voor een groot avontuur, wat het natuurlijk ook is. En ik heb een goed thuisfront, dus zaken die lopen kunnen ook worden waargenomen.

Mijn rugzak is te zwaar. Eigenlijk niet onverwacht, maar wel gehoopt dat ik nu eens *niet* te veel mee zou willen nemen. Er moeten dus keuzes gemaakt worden. In april loop ik in Frankrijk en daar kan het best koud zijn. Momenteel is er nachtvorst. Dus warm vest, slaapzak en regenponcho zijn nodig. In mei en juni in Spanje, dus ook korte broek en lakenzak inpakken. Veel gewicht gaat zitten in toiletartikelen, dus daar moet ik kritisch naar kijken. Ook elektronica en andere snufjes wegen nogal wat. Een broek minder scheelt 300 gram. Ik heb er al een shirt uitgegooid. Foeragering als Lex overkomt is ook een optie. Geen tandenborstel mee....? Eh,...nee, toch maar wel.

Vandaag nog wat extra tips gekregen voor de reis en mijn rugzak van een ervaringsdeskundige dorpsgenote. Heel zinvol. Weer een paar ons minder! Grootste struikelblok nu is nog de camera. Mee of niet? Lens: mee of niet? Zo ja, in welk tasje? Waar een mens zich maar druk om kan maken. En dan de elektronica. Ik kan er mee werken, maar ben er niet superhandig in. Downloaden van GPX bestanden, gebruik hiervan, opladers, snoertjes, welke stekker. Zo oninteressant. Maar tegelijkertijd ook zo onmisbaar. Nou, dat is ook relatief. Maar sommige dingen zijn toch handig. Ik hoef geen kaart mee, geen reisgids en geen boeken. Alles op mijn iPad mini. En als ik me verveel kan ik daar ook een Netflixje op kijken. Laatste dagen niet meer gewandeld trouwens. Twee weken geleden in Lorgues, in de Provence, was mijn laatste echte wandeling. Zal mijn conditie goed genoeg zijn?

IT GIET OANI

dag 1 - 2 april

Vezelay-Anthiens 29 km

We zijn op weg! Gisteravond zijn we in Vezelay aangekomen. De weg hiernaartoe voerde ons door groene weiden met overal witte bloesem, maar ook met regen en sneeuw. Ik had een romantisch hotelletje geboekt, les Glycines. Vannacht hebben we geslapen onder de balken uit zeventienzoveel, met uitzicht op de basiliek. Maar vooral ook veel wakker gelegen vanwege de sneeuwstormen die om het dorp gierden. En natuurlijk van de spanning...

's Avonds zijn we nog even de basiliek ingelopen. Een hele mooie lege kerk, alleen wat stoeltjes en een preekstoel. Daar hou ik van! Daarna genoten we een heerlijk diner van escargots, boeuf bourgignon en een glas chablis. De stemming was echter wat mat, zo met het afscheid voor de deur.

Vanmorgen ligt er een beetje sneeuw op de daken van Vezelay en het is bitter koud. Er staat een gure wind. De vergelijking met de Elfstedentocht dringt zich al gauw op: de winter is hier helemaal terug. Tombe la neige sur toute la France, noordenwind en 4 graden! Gelukkig heb ik op de valreep gisteren nog een extra jasje en handschoenen in mijn rugzak gepropt. Het wordt een barre tocht vandaag!!

Ik heb al mijn kleren over elkaar heen aangetrokken. Voordeel: rugzak half leeg en minder zwaar. Nadeel: geen schone kleren meer vanavond. Blij vooral met mijn handschoentjes, die de dooie vingers niet helemaal voorkomen, maar zonder is helemaal geen doen. Om klokslag 9 uur vertrekken we, in het dorp nog even naar de bakker, en dan op pad. We dalen af naar de pelgrimsroute. Achter ons ligt Vezelay op de kale heuvel onder een grijze lucht, met grauwe en bruine lappen grond. Na tien minuten ontmoeten we de eerste pelgrim. Dat is bijzonder, blijkt achteraf, want het blijft de enige. We zullen hem vanavond weer zien bij ons eerste overnachtingsadres. Even heb

ik enige stress omdat ik mijn oortjes en oplader lijk te zijn vergeten, maar ik vind ze terug op de 'verkeerde' plek in mijn rugzak. Ik ben namelijk supergeorganiseerd vertrokken, met voor alles een vaste plek. Ik ben normaliter helemaal niet zo netjes en Lex vindt mij zelfs slordig (maar dat heb je al gauw als je zelf dwangmatig netjes bent) Ach, ieder heeft recht op zijn eigen gektes. Maar nu heb ik mijn kleine huishoudinkje in mijn rugzak op orde. Alles zit er netjes gesorteerd in, in etuitjes. Eén voor ondergoed, één voor kleren, één voor elektronica, enzovoort. Zoals het hoort mijn EHBO tasje voorhanden in het bovenvak. Mijn telefoon aan een koord om mijn nek. Mijn waardepapieren in een waterdichte enveloppe. Het moet gegrAAF tot onder in mijn rugzak voorkomen, want daar heb ik een bloedhekel aan. Ik ben benieuwd hoe lang ik dit volhoud.

Mijn wensen voor mooie landschappen worden meteen vervuld; weidse uitzichten, de velden zijn groener dan groen, overal lentebloesem, kronkelende beekjes. De dorpjes zijn middeleeuws, alsof de tijd heeft stilgestaan. En nog stilstaat trouwens, want er beweegt niets en niemand. Uitgestorven. Geen kopje koffie of broodje te krijgen, geen kip op straat. Totale score van leven vandaag: één pelgrim dus, drie wandelaars met hondjes, een wandelgroepje uit België, een eekhoorn, roofvogels en een hertje, twee auto's. Buiten de zangvogels, bloemetjes, bijtjes dan. We lunchen heel kort op een bankje bij een kerkhof, want als je stilstaat merk je pas hoe koud het is.

We lopen stukjes verharde weg, maar vooral ook veel paden door de bossen en velden. Eén pad is heel modderig, maar er is een alternatief paadje naast, vol omgewaaide bomen waar we overheen moeten klauteren, we gaan dus in de hink-stap-sprong door het bos. Wel droge voeten gehouden. Het bos is verder als in een sprookje, bezaaid met gele en witte voorjaarsbloemen. Ik geniet volop, mijn hart zingt en ik weet nu al dat het een goede keus was deze tocht te gaan maken. Na 20 km zijn we even de route kwijt. Dit geeft wat irritatie over en weer, ach, we zijn

gewoon moe. Het laatste klimmetje naar de herberg 'l'Esprit du Chemin' valt me zwaar, ik word duizelig, hypo-achtig. Even een reepje eten en rustig klimmen, dan gaat het weer. En dan zijn we er! Warme ontvangst met thee bij het haardje bij Arno en Huberta.

Slapen: l'Esprit du Chemin, herberg op donativo basis

Uitstekend verzorgde gezamenlijke maaltijd

PARTIR C'EST MOURIR UN PEUT

Dag 2 - 3 april

Anthiens-Corbigny 13 km

Wat moest ik aan mijn moeder denken, die vroeger op de boerderij geen centrale verwarming had en in de winter (toen natuurlijk nog *échte* winters) in de kou in leven moest blijven! Het verblijf in Anthiens was terug in die tijd. Ik ben een pussy. Zodra de kou mij bevangt, verstijf ik en wil ik niets meer. Mijn zoons hebben dit geërfd: ik zie ze nog staan op het hockeyveld midden in de winter: volkomen versteend door de kou, in plaats van harder te gaan rennen en zo warm te worden. In een straal van twee meter rondom de houtkachel was het aangenaam, daarbuiten was het nul graden. Op weg naar de slaapkamer bevroren mijn voeten. Om een douche te nemen gisteravond moest ik mij dwingen om me uit te kleden en ik wist niet hoe snel ik die kleren weer aan moest doen. Allemaal. En dan zo gauw mogelijk weer naar de kachel. De eettafel stond op 4 meter van de haard, wat véél te ver was. Wijn en erwtensoep konden mij nauwelijks ontdooien. Ik wandel nog liever 30 km dan dat ik het zó koud heb. Ik ben met alle kleren aan in bed gekropen, heb de elektrische deken op 4 gezet en lag onder een dekbed en extra deken. Ja, hèhè, warm. Uitstekend geslapen trouwens, wat niet verwonderlijk is na zoveel kilometers. Lex heeft midden in de nacht mijn elektrische vriend nog uitgeschakeld. Gelukkig, want anders was ik als een gebraden hennetje wakker geworden vanmorgen.

Vanochtend zijn we vertrokken met een klein zonnetje, waardoor het al gauw iets warmer voelt. Bij de eerste kerk moeten we dan echt afscheid nemen. Met een lach en een traan. Lex houdt zich heel kranig. Hij filmt me tot ik de hoek om ga. En dan ben ik seule sur la monde.

Maar oh what a beautiful morning, oh what a beautiful day! Zon over de velden, blauwe lucht met schapenwolkjes. Het is veel zachter dan gisteren, ik voel lentekriebels. Ik tik wat kilometers

weg, vandaag maar een rustig dagje. Er passeert een auto met een oude boer. Raampje open voor een praatje. Hij vindt mijn Frans heel goed, maar vraagt me na een halve zin al of ik uit Nederland kom vanwege mijn accent. Parbleu! Hij stapt uit om me alles uit te leggen over de hagen hier in het veld. Met enige moeite schud ik hem weer af. Ik merk dat ik nog in de haastmodus sta, want ik heb weinig geduld met hem. Maar wat een onzin, ik heb vandaag helemaal geen haast! Dat is nog wennen, ik moet mezelf toespreken dat ik voor dit soort gesprekjes gewoon tijd heb, en neem. Corbigny, waar ik naar toe ga, heeft een huisarts nodig, vertelt hij mij nog. Nu even niet.

Ik geniet van het uitzicht over de heuvels, waar de sleedoorn met zijn witte bloesem fel tekent tegen het groen van de velden. Wel veel asfalt lopen vandaag, maar weinig verkeer. Rond één uur begint het te betrekken, gelukkig wandel ik net Corbigny binnen, mijn einddoel voor vandaag. Grijsz luchten, grijsz dorp. Je zou er nog niet dood gevonden willen worden. Ik meld mij bij Hotel de l'Europe, een absoluut overstatement voor een aggenebisj logis. Ik had hier toch gereserveerd? Het is gesloten. Ik kijk in mijn email: vergissing, ik heb in een heel ander hotel gereserveerd. Gelukkig, want het ziet er helemaal niet aantrekkelijk uit. Vijf minuten later ben ik bij het goede hotel. Zeer beleefde ontvangst, lekker warme kamer met maar liefst twee radiatoren en diner en ontbijt. Ik ben innig tevreden. Wasje doen en chillen geblazen!

Slapen en eten: Corbigny, Hotel La Buissonnière

ZONNIG

dag 3 - 4 april,

Corbigny - Saint Reverien 18 km

Ik ontbijt in het hotel. Alleen eten in een restaurant is nog even een ander dingetje dan alleen wandelen. Ik voelde me aangestaard. Ik las mijn boek (op de iPad) - 'Wild' van Cheryll Strayed - tijdens salade met chevre chaud, kip met vette saus, frites met mayonaise en fromage frais toe. Vegetarisch eten is nog niet doorgedrongen tot de Franse campagne.

Stralende dag vandaag, helder blauwe hemel. De lente laat zich even zien, en voelen. Omdat de zon schijnt kan ik al heel snel twee lagen uitdoen. Zonder jas en trui en zelfs zonder handschoenen. Bijna de hele dag loop ik over asfalt, wel kleine weggetjes zonder veel verkeer, weinig bospaadjes helaas. Steeds heggen aan beide kanten van de weg. Eerlijk gezegd, ondanks de stralende zon en de weidse uitzichten, vind ik het vandaag een beetje saai. Hè, nu al? Ik ben ook niet een klein beetje onrustig. Rond het middaguur ga ik even in het gras langs de kant van de weg liggen met een broodje. Het is aangenaam in het zonnetje!

De saaiheid is helemaal goedge maakt door mijn aankomst in Saint Reverien. Weer een piepklein dorpje met een eigen Mairie, waar ik volgens de gids een sleutel kan ophalen voor de gîte municipal. Elk dorp in Frankrijk heeft de plicht een pelgrim onderdak te verlenen. Als er geen hotel of chambre d'hôtes of bed & breakfast is, is er vaak een gîte (eenvoudig appartementje) van de gemeente waar je kan slapen. Zo ook hier. Alsof hij mij had verwacht staat de plaatselijke kruidenier mij op te wachten op het plein bij de Mairie. Hij roept mij al van verre: "Madame, ici, ici! De gîte is hier!"

Aan het plein, in het vroegere postkantoor, is nu de gîte municipal. Ik krijg de sleutel met een code uit het sleutelkluisje aan de muur en word binnengelaten. Meteen word ik er op attent gemaakt dat de openingstijden van de kruidenier in het

Engels en het Frans op de deur staan. Hij wil duidelijk een graantje meepikken in de pelgrimage-industrie. Om half vijf zal ik eens kijken welke overheerlijke magnetron maaltijden hij heeft.

Ik ben de enige pelgrim in het grote gebouw. Drie kamers, twaalf bedden, keurig met wegwerp lakens en dekens, een badkamer met een warme douche, een eetkamer en een keuken met een magnetron en een fornuis. Bestek, borden, boeken, spelletjes, alles uit het jaar nul, maar het is er! Schoon en netjes en ik zie maar een paar muizenkeutels (altijd even speuren, ik ben tenslotte een vrouw). De romantiek van deze overnachtingsplek wint mijn hart, en overschaduwde mijn hang naar comfort. En daarnaast: er is geen keuzemogelijkheid. Dit is de enige slaapplek in de omgeving. Er is een tuin met de mooiste bloeiende fruitboom onder welke ik nu zit te schrijven, terwijl ik oplet dat mijn was niet van de lijn waait. Alles voor mij alleen!

Zojuist is de intendant langs geweest, een viezige zwetende man met een rood drankhoofd die uitstekend Engels sprak. Maar liefst 12 hele euro's kwam hij innen voor dit paradijs. Ik ben de koning te rijk.

Laat in de middag komt er nog een meisje binnen, ook uit Nederland. Ze fietst. Ze prefereert haar telefoon boven een gesprek met mij. Prima. Ik ga nog naar de epicerie, die in het aangrenzende gebouwtje zit, waar ik hoop een magnetron maaltijd te scoren. Binnen ziet het er niet uit als een gezellig buurtsupertje, eerder als een Cubaanse winkel: langs de wanden lege schappen, met hier en daar een blikje bonen of groenten. Ik koop tegen beter weten in een blik ravioli om op te warmen en een vers afgebakken stokbroodje. Dat wordt mijn avondmaal.

Slapen: gîte municipal, Saint Révérien. Bepaald geen luxe. Eten: plaatselijke epicerie heeft nauwelijks iets. Wel vers brood te krijgen.

TEVEEL ASFALT

dag 4 - 5 april

Saint Reverien - le Breuil 13 km

Ik begin op een route Gallo-Romaine, een mooi bospad waar ook Romeinse opgravingen te zien zijn. Tweeduizend jaar geleden liepen er dus Romeinen over deze zelfde weg! Ik stel me voor dat er een groepje soldaten onder leiding van zo'n dikke centurion hier door het bos liep om de strijd aan te gaan met dat ene Gallische dorpje dat moedig weerstand bood. Helaas is het weggetje maar kort en kom ik al gauw terecht op de D977 bis, een redelijk drukke doorgangsroute voor auto's en vrachtauto's. Na een kilometer of drie sla ik af naar een kleiner weggetje, een D-eetje met bijna geen verkeer. Dit is wel een verademing. Ik voel me bijna schuldig dat ik van de 'heilige' klassieke route afwijk, maar het loopt veel prettiger. Ik kan de vogeltjes weer horen fluiten. Bovendien gaat deze weg door het bos, en dat vind ik altijd fijn. Het geeft me rust. Ik probeer nog een onverhard landweggetje te pakken - dit is een gekte die ik van mijn moeder heb geërfd: altijd liever een avontuurlijker pad, liever een bospaadje, liever even door de bramen - maar dit kun je in Frankrijk echt beter niet doen, want deze paadjes eindigen bijna altijd bij een hek, in een greppel, in prikkeldraad of ze bloeden dood in een ondoordringbaar struikgewas. Zo ook deze keer. Dan maar weer terug naar het asfalt.

Na tien kilometer heb ik een dipje. Dat was de afgelopen dagen zo, en vandaag ook weer. Dan slaat de moeheid toe. Even rusten is er vandaag niet bij: het is gemeen koud en flarden mist trekken over de Bourgondische heuvels. Het vroege voorjaar is nog helemaal niet bestendig qua weer. Een beschut plekje kan ik niet vinden. Zo blij weer met mijn handschoentjes! Dus dan maar weer een reepje, een slokje water en een podcast aan. Even later loop ik een mooi middeleeuws gehucht binnen met een prachtige kerk (van buiten tenminste, hij is gesloten) en een burcht: Lurcy-le-Bourg. En wat nog mooier is: er is een café. En het mooist: het is open!!! Eerste open café van de trip. Twee